

UN REGISTRU DE NUME DE REFERINȚĂ A SPIRITUALITĂȚII CREȘTIN ORTODOXE

Doctor în istorie **Ion Valer XENOFONTOV**

E-mail: ionx2005@yahoo.com

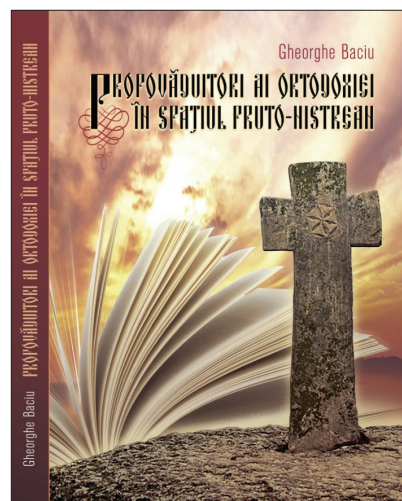
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5993-1235>

Universitatea de Stat din Moldova

În august 2021 a văzut lumina tiparului o nouă carte a profesorului universitar Gheorghe Baciu, alias „Sherlock Holmes de Moldova”. Autorul oferă cititorilor un dicționar enciclopedic elaborat în profilul unui detectiv dornic să cunoască nu doar biografii nuanțate, ci și destine umane conectate la cele colective, la epoci, dimensiuni ale moralității, sacrificii, exemple de pietate. Portretul personalităților din domeniul spiritual este reflectat nu atât în stil hagiografic, ci mai curând e marcat de dificultăți, amprentele perioadei, obstacolele în calea purificării omului prin intermediul sentimentului religios.

Potrivit protoiereului mitrofor Ioan Ciuntu, doctor în teologie, autorul *Prefaței* (pp. 5-11), „volumul în cauză este o descriere a vieții bisericești, în special din Basarabia, uneori zguduitoare, a evenimentelor tragice din diferite timpuri” (p. 8). Publicistul Liviu Belâi, ține să menționeze faptul că autorul cărții, Gheorghe Baciu, este la un nou „best-seller”! (pp. 12-28).

Lucrarea include cinci capitole. În *Capitolul I* se prezintă evoluția creștinismului în spațiul carpato-danubiano-pontic (pp. 29-43). *Capitolul II* include figuri proeminente ale religiei creștine în sec. XV-XVII (Ștefan cel Mare și Sfânt, 05.V.1433-02.VII.1504; Mitropolit Teoctist I, 1452-1478; mitropolit Varlaam, 1585-20.VIII.1637; mitropolit Petru Movilă, 21.XII.1596-11.I.1647; mitropolit Dosoftei, 24.V.1624-13.VII.1693) (pp. 44-58). *Capitolul III* înserează ierarhi ai ortodoxismului din sec. al XVI-II-lea – mijlocul sec. al XIX-lea (Călugăr Paisie, 1712-30.V.1827; mitropolit Bănulescu-Bodoni, 1746-30.III.1821; mitropolit Veniamin Costache, 1768-1846; arhiepiscop Daniel Sulima, 1772-04.VIII.1844, arhimandrit Spiridon Filipovici, 16.I.1779-22.II.1846) (pp. 59-70). În *Capitolul IV* sunt inserate cele mai mare nume de slujitori ortodocși în sec. al XIX-lea – mijlocul sec. al XX-lea (stareța canonizată Agafia 1819-09.VI.1873; arhiepiscop Neofit, 1819-10.III.1910; arhiepiscop Iosif Naniescu, 15.VI.1820-26.I.1902; episcop de Ismail Melchisedec, 12.II.1822-14.V.1892; episcop Pavel Lebedev, 27.XII.1827-29.II.1892; arhimandrit Anatole Tihai, 23.XI.1883-28.XI.1893; protoiereu Di-

Gheorghe BACIU. *Propăvăduitori ai ortodoxiei în spațiul Pruto-Nistrean. Dicționar enciclopedic biografic*
Red. șt.: I. V. Xenofontov. Chișinău: Combinatul Poligrafic, 2021. – 285 p.

mitrie Baltaga, 1848-19.VIII.1917; mitropolit Serafim Ciceagov, 09.VI.1856-11.XII.1937; protoiereu Constantin Popovici, X.1860-03.VII.1943; protoiereu Mihail Ceachir, 27.IV.1861-09.V.1938; preot Alexandru Baltaga, 14.IV.1861-07.VIII.1941; ierarh Ioan Zlotea, 14.VI.1862-10.XII.1928; preot Mihail Mateevici, 08.XI.1863-24.VII.1906; călugărul zugrav Ioasif Berghie, 1862-1938; preot Victor Ciocan, 11.XI.1862- ?; arhiepiscop Nicodim, 06.XII.1864-27.II.1946; preot Mihail Berezovschi, 20.II.1868-05.XI.1940; arhimandrit Dionisie Erhan, 02.XI.1868-17.VII.1943; părintele Iustinian Frațiman, 01.VI.1870-23.IX.1927; arhiepiscop Gavriil Rohut, 23.XI.1872-24.IV.1938; episcop Cozma Petrovici, 11.II.1873-16.XII.1948; ieromonah Inochentie Livizoru, 24.II.1875-30.XII.1917; mitropolit al Bucovinei Nectarie, 07.II.1875-04.VII.1935; mitropolit Gurie Grosu, 02.I.1877-15.XI.1943; preot Ștefan Serbin, 02.II.1877-11.X.1938; preot Ioan Ciocoi, 03.VI.1878-25.VI.1962; preot Cozma Voinițchi, 01.XI.1879-29.XI.1937; episcop Visarion Puiu, 19.III.1879-24.II.1964; preot Serghie Bejan, 25.IX.1879-12.XII.1954; preot Teodor Neaga, 08.III.1880-20.V.1943; preot Alexei Popovici,

17.III.1880–04.XII.1937; preot-scriitor Panteleimon Halippa, 01.VIII.1883–30.IV.1979; preot Mina Țăruș, 23.XII.1884–18.VII.1942; preot Petru Gheorghian, 26.III.1886–12.IV.1947; arhimandrit Macarie Chirița, 01.II.1888– ?; ieromonah Axentie Munteanu, 1888–1946; preot Alexie Mateevici, 16.III.1888–?.VIII.1917; egumen Tincu Macarie, 25.IV.1888–22.IV.1969; preot Alexandru Cristea, 13.XII.1890–27.XI.1943; egumen Macarie Homițchi, 08.XI.1892–26.IV.1978; mitropolit Efrem, 21.V.1893–05.XII.1968, preot Teodor Păduraru, 1893–1974; preot Nicolae Arvinte, 01.XII.1893–24.II.1942 (pp. 71-185).

În *Capitolul V* sunt prezentate biografii ale personalităților creștine născute în „secolul extremelor”. Este vorba de preotul Vladimir Aroneanu, 15.VI.1901–?; preotul Ioan Tataru, 26.IV.1901–?; preotul Nicolae Braga, 06.V.1902–?; preotul Simion Chișcă, 01.II.1902–02.X.1979; episcopul Dimitrie Bălaur, 04.IX.1903–19.IX.1996; preotul Nicanor Malschi, 08.II.1905–18.V.1942; preotul Paul Mihail, 29.VI.1905–11.X.1994; egumena Serafima, 01.III.1906–08.XII.1978; părintele Vasile Țepordei, 05.II.1908–16.V.2002; părintele Ilie C. Spinei (1909–1974), arhimandritul Sofian Boghiu, 07.X.1912–14.IX.2002; preot Serghie Curmei, 1914–30.XII.1941; protoiereul

Mina Palihovici, 12.XII.1914–8.III.1995; preotul Vasile Ciocîrlan, 10.III.1914–26.I.1996; arhimandritul Serafim Dabija, 28.VII.1915–28.XII.1985; preotul Daniil Bandurovski, 07. XII.1917–26.I.2011; ieromonahul Mina Dobzeu, 05.XI.1921–17.VI.2018; protoiereul Antonie Tudoreanu, 1923–2001; arhiepiscopul Antonie Plămădeală, 17.XI.1926–29.VIII.2005; mitropolitul Nestor Vornicescu, 01.X.1927–17.XI.2000; protoiereul Petru Buburuz, 27.IX.1937; părintele Mihail Sărăcuță, 1948; mitropolitul Vladimir, 18.VIII.1952; protoiereul Ioan Ciuntu, 05.XII.1954; preotul Dumitru Stratulat, 09.IX.1956; protoiereul Zosim Toia, 27.IV.1957; protoiereul Pavel Borșevski, 1960; protoiereul Ioan Lisnic, 29.IV.1964; episcopul Veniamin Goreanu, 1975; preotul Serghei Lai, 16.VI.1975; protoiereul Octavian Moșin, 03.VI.1977; stareța Mănăstirii Suruceni Epistemia; egumena Parascheva (Gușanu), 1980 (pp. 186-270).

Lucrarea finalizează cu o *Bibliografie* (pp. 271-281).

Cartea elaborată de profesorul Gheorghe Baciuc constituie un autentic registru de nume de referință a spiritualității creștin ortodoxe din spațiul pruto-nistean.